Justitieutskottets betänkande
2000/01:JuU27

Sveriges tillträde till FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag om att riksdagen skall godkänna Förenta nationernas (FN) konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister. Några förslag till lagändringar läggs inte fram i propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Innehållsförteckning ... 2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut ... 3
Utskottets överväganden ... 4
Bilagor
1. Förteckning över behandlade förslag ... 7
    Propositionen ... 7
    Följdmotioner ... 7
2. Konventionstexten ... 8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Bekämpande av bombattentat av terrorister

Riksdagen godkänner Förenta nationernas konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister.

Stockholm den 29 maj 2001

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlöv (kd), Anders G Högmark (m), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Ekendahl (m), Helena Zakariasén (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c) och Göran Norlander (s).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister.

I propositionen föreslås att Sverige skall tillträda FN:s konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister, den s.k. terroristbombningskonventionen.

Terroristbombningskonventionen antogs den 15 december 1997 av FN:s generalförsamling och öppnades för undertecknande den 12 januari 1998. Sverige undertecknade konventionen den 12 februari 1998.

Den svenska översättningen av konventionen har fogats till betänkandet, se *bilaga 2*.

Inom Justitiedepartementet har en promemoria upprättats i vilken bl.a. frågorna om hur konventionen förhåller sig till svensk rätt och behovet av författningsändringar analyserats. Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2000/2280).

Förslaget i propositionen grundar sig på promemorian och remissbehandlingen av den.

Terroristbombningskonventionen utgör en fortsättning på det arbete för att motverka terrorism som bedrivits inom FN sedan 1960-talet. De tidigare FN-konventionerna om terrorism gäller antingen särskilda angreppsobjekt som luftfartyg och skepp eller avser att skydda vissa kategorier av personer som är engagerade i internationella uppdrag. Terroristbombningskonventionen har däremot inte några sådana begränsningar utan har ett generellt tillämpningsområde.

Konventionen innehåller inte någon definition av terrorism. I stället anges vilka handlingar som skall utgöra brott i konventionens mening. Enligt konventionen gör den sig skyldig till brott som rättsstridigt och uppsåtligt levererar, placerar, avlossar eller spränger ett sprängämne eller en annan livsfarlig anordning i, in i eller mot en allmän plats, en statlig eller annan offentlig anläggning, ett allmänt transportsystem eller en infrastrukturanläggning om gärningen företas i syfte att orsaka dödsfall eller allvarlig kroppsskada eller för att åstadkomma omfattande förstörelse av bl.a. allmän plats. Även försök och medverkan till sådant brott omfattas av konventionen, liksom gärningar bestående i att någon värvar eller instruerar andra att begå sådant brott. Slutligen omfattar konventionen gärningar som består i att en person på annat sätt bidrar till att en grupp personer med ett gemensamt syfte begår brott som avses i konventionen.

Enligt konventionen skall varje konventionsstat kunna utöva domsrätt beträffande de brott som omfattas av konventionen om brottet har begåtts inom

den statens territorium, ombord på ett fartyg som förde den statens flagg eller ombord på ett luftfartyg som var registrerat enligt dess lagstiftning när brottet begicks. Varje konventionsstat skall också kunna utöva domsrätt beträffande brott begångna av en av den statens medborgare. Vidare får en stat enligt konventionen fastställa att den har domsrätt även i andra fall, t.ex. när brottet har begåtts mot en av den statens medborgare.

I konventionen finns också bestämmelser om utlämning, överförande av en person för utredning m.m., internationell rättslig hjälp i brottmål samt om vilka åtgärder som skall vidtas för att utreda en persons närvaro i ett land eller för att säkerställa hans eller hennes närvaro för åtal eller utlämning. Vidare finns bestämmelser om hur staterna skall samarbeta när det gäller förebyggande av brott samt i vilken utsträckning staterna skall underrätta varandra. Slutligen regleras hur förpliktelserna enligt konventionen skall fullgöras samt hur tvister mellan två eller flera konventionsstater skall lösas.

De handlingar som utgör brott enligt konventionen torde redan vara kriminaliserade enligt svensk rätt, framför allt som våldsbrott eller allmänfarliga brott enligt 3 respektive 13 kap. brottsbalken. I de fall företagna handlingar inte utgör självständiga brott kan det i stället bli aktuellt att döma en person för medgärningsmannaskap, försök eller förberedelse till brottet. Det kan också bli fråga om medhjälp till brott. I denna del torde det därför inte krävas några lagändringar för att Sverige skall kunna leva upp till konventionens krav.

Även i fråga om bestämmelserna om domsrätt uppfyller svensk lag konventionens krav. Bestämmelserna i 2 kap. 2 och 3 §§ medger svensk domsrätt i alla de fall där konventionen kräver det och i så gott som samtliga de fall där en konventionsstat därutöver får fastställa domsrätt.

När det gäller konventionens krav på åtgärder för att utreda en persons närvaro i ett land eller säkerställa hans eller hennes närvaro för åtal eller utlämning finns det ett flertal bestämmelser i den svenska rättsordningen. I 23 och 24 kap. rättegångsbalken finns t.ex. bestämmelser om inledande av förundersökning samt frihetsberövande. Även i 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) finns bestämmelser om frihetsberövande. Enligt denna paragraf kan den som i annat land är misstänkt, åtalad eller dömd för brott som kan föranleda utlämning berövas friheten. I polislagen (1984:387) finns bestämmelser om åtgärder som skall vidtas när förundersökning inte inletts. Bland annat skall polisen i fråga om brott som hör under allmänt åtal bedriva spaning och utredning. Enligt polislagen får också en polisman, under vissa förutsättningar, omhänderta en person för identifiering. Därtill kommer att Sverige fullt ut deltar i det internationella polissamarbetet, framför allt inom ramen för EU. Sverige får i dessa delar anses uppfylla de krav konventionen ställer.

I fråga om utlämning finns det i 6 § utlämningslagen ett absolut förbud mot utlämning för politiska brott. Vidare finns det i 4 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge begränsningar vad gäller möjligheterna att utlämna en person för politiska brott. Dessa be-

stämmelser är inte förenliga med konventionens bestämmelser. Regeringen har emellertid i prop. 2000/01:83 Sveriges tillträde till 1996 års EU-konvention om utlämning föreslagit ändringar i nu nämnda bestämmelser. Ändringsförslagen har en generell utformning och innebär att en begäran om utlämning inte får avslås på sådan grund om detta skulle strida mot en internationell överenskommelse som gäller Sverige och den stat som ansöker om utlämning. Under förutsättning att riksdagen bifaller regeringens förslag i prop. 2000/01:83 behövs sålunda inte några lagändringar i denna del.

Inte heller i fråga om konventionens bestämmelser om rättslig hjälp och överförande av en person för utredning m.m. behövs några lagändringar eftersom den nya lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål tillgodoser de krav som kan ställas på Sverige i dessa avseenden.

När det gäller konventionens bestämmelser om förebyggande av brott kan det konstateras att Sverige, genom säkerhetspolisen, deltar i ett omfattande samarbete och informationsutbyte med andra länders underrättelse-, säkerhets- och polisorganisationer i syfte att förebygga och motverka förberedelser till terrordåd. Sverige deltar också i EU:s arbete mot terrorism.

Slutligen kan det konstateras att bestämmelserna i konventionen om underrättelse och tvistlösning överensstämmer med motsvarande bestämmelser i andra konventioner som Sverige anslutit sig till. De torde även i detta fall kunna accepteras.

Utskottet konstaterar, mot bakgrund av det ovan anförda, att terroristbombningskonventionen i huvudsak överensstämmer med svensk rätt. I en del, nämligen i fråga om bestämmelserna om utlämning för politiska brott, krävs lagändringar. Regeringen har i ett annat ärende som är anhängigt i riksdagen föreslagit sådana ändringar, vilka utskottet tillstyrkt.

När det gäller frågan om godkännande av konventionen vill utskottet anföra följande. Utvecklingen har under senare år i och för sig gått mot färre terroristdåd. De dåd som förevarit har dessvärre skördat fler dödsoffer än tidigare år eftersom användningen av sprängämnen och andra livsfarliga anordningar ökat. Enligt utskottet är denna utveckling oroande. Nu gällande multilaterala rättsakter innefattar inte en tillfredsställande täckning av sådana handlingar, utan är begränsade till terroristdåd riktade mot särskilda angreppsobjekt eller vissa kategorier av personer. En mer generell reglering som gäller internationellt behövs därför. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att riksdagen godkänner terroristbombningskonventionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:86 har regeringen (Justitiedepartementet) föreslagit att riksdagen godkänner Förenta nationernas (FN) konvention om bekämpande av bombattentat av terrorister.

Följdmotioner

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

BILAGA 2

Konventionstexten i översättning till svenska

Elanders Gotab, Stockholm 2001